

گزارش «وطن امروز» از دلایل هک شدن سرور

برخی بانک‌های ایرانی در جنگ ۱۲ روزه

شکاف‌های امنیتی در جنگ سایبری

گروه اقتصادی:در جنگ ۱۲ روزه تحمیلی رژیم صهیونیستی هنگامی که آسمان ایران آماج واکنش پدافندها به تهاجم پهپادهای دشمن و نفوذی‌ها بود، تهاجم دیگری در فضای دیجیتالِی بانک‌ها در حِال رخ دادن بوده نبردی که در میان داده‌ها و کدهای خاموش در جریان بود. در حالی که نگاه‌ها به جبهه‌های زمینی و هوایی دوخته شده بود که چگونه موشک‌های ایرانی زمین دشمن را برشته می‌کنند، زیرساخت‌های پولی کشور با چالش جدی مواجه شد. به طوری که می‌توان گفت نخستین ضربه، نه به خاک، که به حافظه دیجیتال بانک‌ها وارد آمد؛ جایی که امنیت اقتصادی، روانی و اجتماعی مردم در هم تنیده شده است. این روایت، داستان آن نبرد خاموش است؛ روایتی از حمله‌ای که در دل سکوت، فریادی بلند داشت.

در نخستین روزهای جنگ، هنگامی که نگاه‌ها به آسمان و جبهه‌های زمینی دوخته شده بود، نخستین ضربه سایبری به یکی از مهم‌ترین نهادهای اقتصادی کشور وارد آمد: بانک سپه. این بانک، نه‌فقط یک نهاد مالی، بلکه بازوی اجرایی دولت در پرداخت حقوق نیروهای مسلح، بازنشستگان و تأمین مالی پروژه‌های زیربنایی است. همچنین، نقش کلیدی در توزیع پاره نان و آرد ایفا می‌کرده؛ نقشی که آن را به یکی از حساس‌ترین اهداف در شرایط جنگی بدل می‌ساخت. در ساعات اولیه حمله، سامانه‌های بانک دچار اختلال شد. خدمات بانکی از جمله برداشت، انتقال وجه و پرداخت حقوق به طور ناگهانی متوقف شد. این اختلال به‌سرعت به زنجیره در دریافت سهمیه آرد مواجه شدند و صف‌های طولانی در برابر دستگاه‌های خودپرداز شکل گرفت. در چنین شرایطی، نارضایتی عمومی، که پیش‌تر به دلیل فشارهای جنگی در حال افزایش بود، به نقطه جوش رسید.

■ **نفوذ از درگاه بین‌المللی**

تحلیل‌های فنی نشان داد مهاجمان از طریق درگاه‌های

مدیریتی سرورهایی که به اشتباه به شبکه جهانی متصل بودند، به زیرساخت بانک نفوذ کرده‌اند. این درگاه‌ها که برای مدیریت فیزیکی سرورها طراحی شده‌اند، در صورت نبود ایزوله‌سازی مناسب، به دروازه‌ای خطرناک برای نفوذ کامل بدل می‌شوند. مهاجمان با شناسایی این ضعف، توانستند به صورت مستقیم به صدها سرور فیزیکی دسترسی پیدا کنند. در واقع درگاه‌ها باید تنها در شبکه داخلی فعال می‌بودند. این درگاه‌ها، که برای کنترل از راه دور سرورها طراحی شده‌اند، در صورت نبود ایزوله‌سازی مناسب، به دروازه‌ای خطرناک برای نفوذ مستقیم به زیرساخت‌های حیاتی تبدیل می‌شوند. در نتیجه این نفوذ، برخی سرورها آسیب دیدند.

نبود سامانه پشتیبان‌گیری مؤثر و مرکز بازیابی بحران، بازسازی سامانه‌ها را به‌فرآیندی کند، پرهزینه و زمان‌بر تبدیل کرد. این رخداد، نه فقط یک اختلال فنی، بلکه نشانه‌ای از ضعف ساختاری در آمادگی سایبری بانک بود. هرچند بانک سپه که مورد تهاجم هکرها قرار گرفته بود اعلام کرد این اختلال تنها متوجه عملیات بانکی نشده و داده‌های بانک آسیبی ندیده است اما با این حال نمی‌توان نسبت به ضعف سامانه بانکی غفلت کرد. در واقع بانک‌های ایران با وجوداینکه سال‌هاست موضوع تحول دیجیتال را مطرح کرده‌اند اما از این مساله تنها برای تسهیل عملیات بانکی استفاده کرده‌اند و اقدامی در راستای ارتقای ایمنی سامانه‌های بانکی نکرده‌اند، در حالی که در تمام دنیا امنیت سامانه‌های بانکی بیشتر از سایر داده‌ها حراست می‌شود.

بانک‌ها فاقد مراکز بازیابی بحران یا سامانه‌های پشتیبان مؤثر بودند. در نتیجه پس از حمله، بازسازی سامانه‌ها به فرآیندی کند، پرهزینه و زمان‌بر تبدیل شد.این در حالی بود که برخی حساب‌های مدیریتی با دسترسی بالا، بدون احراز هویت چندمرحله‌ای فعال مانده بودند و اصل «کمترین دسترسی» در مدیریت مجوزها رعایت نشده بود. این موضوع باعث شده بود در صورت نفوذ، مهاجم بتواند به بخش‌های گسترده‌ای از

سامانه‌ها دسترسی پیدا کند. همچنین بسیاری از نرم‌افزارها و سامانه‌های حیاتی به‌روز نبودند و مهاجمان توانستند از آسیب‌پذیری‌های شناخته‌شده بهره‌گیرند.نبود فرآیندمنظم برای وصله‌گذاری امنیتی، سطح حمله را گسترش داد و زمان شناسایی و واکنش را به‌شدت افزایش داد.

■ **شبیه‌سازی حملات مهندسی اجتماعی** یا **فیشینگ** در بُعد انسانی نیز ضعف‌های جدی وجود داشت. کارکنان فنی و غیرفنی، آموزش کافی برای شناسایی حملات مهندسی اجتماعی یا فیشینگ نداشتند و تمرین‌های شبیه‌سازی حمله و واکنش سریع در بسیاری از بانک‌ها اجرا نشده بود. افزون بر این، امنیت زنجیره تأمین نیز نادیده گرفته شده بود. برخی نفوذها از طریق پیمانکاران یا نرم‌افزارهای جانبی انجام شد که به‌درستی ارزیابی امنیتی نشده بودند و نبود نظارت بر به‌روزرسانی‌های آنها، دروازه‌ای برای ورود مهاجمان ایجاد کرده بود. از طرف دیگر باید توجه داشت بانک سپه به عنوان یکی از ستون‌های پولی کشور، در پرداخت حقوق بازنشسته‌ها و حتی منابع اعتباری دولت، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. به همین دلیل به عنوان نخستین بانک ایرانی در ذهن مردم به عنوان بانکی امن، باثبات و اعتمادگر ثبت شده بود و حالا حمله به آن، در واقع حمله به اعتماد عمومی بود. در فضای ملتبه جنگ، شایعاتی نیز از سوی دشمن در فضای شبکه‌های اجتماعی پیچید با این عنوان که «خالی شدن حساب‌ها» در حال رخ دادن است. هرچند این شایعات عملیات روانی برای گسترش بی‌اعتمادی در جامعه بود اما با شکست مواجه شد، همان‌طور که تجاوز فیزیکی دشمن شکست خورده بود. دشمن تصور می‌کرد در برخی مناطق، مردم با تصور اینکه حساب‌های‌شان در خطر است، اقدام به برداشت نقدی گسترده به انتقال دارایی‌ها می‌کنند اما این رفتارها اتفاق نیفتاد، هرچند به طور طبیعی، جامعه وقتی نگران دارایی پولی خود می‌شود اقدام به برداشت و محافظت از آن می‌کند، اما جامعه ایران واکنش مناسبی نسبت به

در بُعد انسانی نیز ضعف‌های جدی وجود داشت.

تاب‌آوری اقتصاد در شرایط جنگ

واگذاری اختیارات به استان‌ها در جنگ ۱۲ روزه باعث شد با وجود جابه‌جایی گسترده جمعیت، کمبودی در اقلام اساسی مانند بنزین، آب، نان و لبنیات مشاهده نشود

بی‌رویه محافظت کنند. خرید مازاد تولید داخلی برای ذخایر، به پایداری اقتصادی کشاورزان و تولیدکنندگان کمک می‌کند و از نابودی سرمایه‌های ملی جلوگیری به عمل می‌آورد. کشورهایی که ذخایر کافی دارند، در برابر بحران‌های بین‌المللی مانند جنگ‌های منطقه‌ای، تحریم‌ها یا بحران‌های انرژی، آسیب‌پذیری کمتری دارند. این ذخایر به عنوان سپری در برابر وابستگی به واردات عمل کرده و به افزایش تاب‌آوری اقتصادی کشور کمک می‌کنند.افزون بر این، دولت‌هایی‌توانند از ذخایر برای اجرای سیاست‌های حمایتی مانند توزیع کالا،برگ، یارانه‌های هدفمند یا کمک‌به مناطق محروم استفاده کنند. این ابزار بویژه در دوران رکود یا افزایش بیکاری، نقش مهمی در حفظ ثبات اجتماعی دارد. در مجموع، ذخیرسازی کالاهای اساسی نه‌تنها یک اقدام فنی در حوزه لجستیک و انبارداری است، بلکه بخشی از راهبرد کلان کشور برای حفظ امنیت، ثبات اقتصادی و اعتماد عمومی محسوب می‌شود. این سیاست باید با نگاه بلندمدت، برنامه‌ریزی دقیق و مشارکت بخش خصوصی تقویت شود تا کشور بتواند در برابر هر گونه شوک داخلی یا خارجی، با قدرت و آرامش واکنش نشان دهد.

در پی جنگ ۱۲ روزه، عضو هیات‌مدیره اتاق بازرگانی مشترک ایران و عراق با اشاره به عملکرد حاکمیت، تأکید کرد کشور نه‌تنها دچار فروپاشی نظام توزیع یا تعطیلی گسترده نشد، بلکه روند صادرات و تأمین کالا نیز بدون وقفه ادامه یافت. این وضعیت، حاصل مدیریت مقتدرانه و پرهیز از اعلام وضعیت فوق‌العاده بود. حمید حسینی، عضو هیات‌مدیره اتاق بازرگانی مشترک ایران و عراق، مدیریت کشور در این دوره را «قابل قبول و هوشمندانه» توصیف کرد و گفت: «یکی از تصمیمات کلیدی، عدم اعلام وضعیت فوق‌العاده یا جنگی بود. کشور تعطیل نشد، بانک‌ها و گمرکات فعال ماندند و این پیام روشنی به داخل و خارج مخابره کرد که اوضاع تحت کنترل است.»

وی افزود: «برخلاف پیش‌بینی‌ها، صادرات به عراق نه‌تنها متوقف نشد، بلکه افزایش نیز یافت. در روز اول تیرماه، حدود ۱۷۰۰ کامیون از مرزهای ایران به عراق وارد شدند در حالی که

میانگین روزانه پیش از آن بین ۱۳۰۰ تا ۱۴۰۰ کامیون بود.» حسینی با اشاره به برخی اختلالات محدود در مناطق خاص مانند بندرعباس، اظهار داشت: «در برخی واحدهای پتروشیمی به‌دلیل ملاحظات ایمنی، فعالیت‌ها موقتا متوقف شد اما این وقفه‌ها طبیعی و کنترل‌شده بود. تنها واحدهایی که مواد خطرناک مانند آمونیاک یا متانول تولید می‌کردند، برای حفظ ایمنی تعطیل شدند.»

وی همچنین از عملکرد زنجیره تأمین و توزیع کالا در این دوران بحرانی تقدیر کرد و گفت: «با وجود جابه‌جایی گسترده جمعیت، فروشگاه‌ها به‌سرعت تأمین شدند و کمبودی در اقلام اساسی مانند بنزین، آب، نان و لبنیات مشاهده نشد.» حسینی یکی از نقاط قوت مدیریت بحران را واگذاری اختیارات اجرایی به نهادهای محلی و حذف بروکراسی دانست و افزود: «این تجربه نشان داد در شرایط بحرانی، دولت می‌تواند با واگذاری اختیارات به مردم و بخش خصوصی، کارآمدتر عمل کند. این الگو باید در سیاست‌گذاری‌های آینده مدنظر قرار گیرد.»

■ **وضعیت بازار مواد غذایی:** ثبات نسبی یا **چالش‌های ساختاری** رئیس اتحادیه بنکداران مواد غذایی با اشاره به ثبات کلی بازار، اعلام کرد: «در حال حاضر تمام اقلام به وفور در بازار موجود است و روغن نیز پس از اصلاح قیمت، در حال توزیع گسترده است.»

رضا کنگری با اشاره به افزایش قیمت برنج و حبوبات، بخشی از این افزایش را ناشی از سیاست‌های الزام‌آور واردات دانست و گفت: «سال گذشته واردکنندگان موظف شدند در قبال واردات داخلی واگذاری اختیارات به نهادهای محلی و مشارکت فعال بخش خصوصی، می‌توان از بحران‌ها عبور کرد. در عین حال، چالش‌هایی نظیر انحصار واردات، سیاست‌های ارزی ناکارآمد و ضعف در نظارت بر مبدأ تأمین کالا، رنگ هشداری برای اصلاحات ساختاری در نظام اقتصادی کشور است. این تجربه باید به عنوان گامی برای آینده، در سیاست‌گذاری‌های کلان مورد توجه قرار گیرد.

چهارشنبه ۱۱ تیر ۱۴۰۴

وطن امروز | شماره ۴۳۵۵

اقتصادی

اخبار

کولبری تبدیل به یک حفره امنیتی شده‌است

نایب‌رئیس کمیسیون اصل ۹۰ مجلس شورای اسلامی پیرامون قاچاق ریزپرنده به داخل کشور از طریق روبه کولبری اظهار کرد: این موضوع از آن دست مباحثی است که قطعاً نیازمند بررسی‌های دقیق و کارشناسی در جای خود است اما به طور کلی، ما باید از تکرار مسیرهایی که پیش‌تر موجب آسیب شده‌اند، جلوگیری کنیم. حسینعلی حاجی‌دلیگانی افزود: نهادهای امنیتی و نظامی وظیفه دارند تمام مسیرها و عواملی را که می‌توانند تهدیدی برای امنیت مردم ایجاد کنند، شناسایی، پیگیری و در زمان مناسب با آنها برخورد کنند. این موضوع یکی از مطالبات جدی همکاران بنده در مجلس نیز است.

نایب‌رئیس کمیسیون اصل ۹۰ تاکید کرد: در حال حاضر مساله کولبری به یک حفره امنیتی تبدیل شده است. با توجه به قوانین مصوب، دولت موظف است هرچه سریع‌تر در این باره ورود کند و بررسی دقیقی انجام دهد. ما نیاز داریم برای افرادی که ناخواسته یا از روی اجبار درگیر چنین فعالیت‌هایی شده‌اند، درآمد جایگزین و شغل جایگزین تعریف کنیم. بسیاری از این افراد زندگمشکن، از واقعیت ماجرا بی‌اطلاع بوده‌اند.

وی تصریح کرد: غیرت ایرانی اجازه نمی‌دهد فردی آگاهانه دست به اقدامی بزند که منجر به آسیب رساندن به هموطنش شود. دشمن کودک کش از هیچ شگردی برای ضربه زدن به امنیت کشور دریغ نمی‌کند و یکی از روش‌های شیطانی‌اش همین استفاده ابزاری از افراد بی‌اطلاع است.

حاجی‌دلیگانی گفت: ما در حال تهیه طرحی هستیم که بر اساس آن، اولویت دستگاه‌های ذیربط در زمینه رصد، شناسایی و برخورد با افراد نفوذی و همکاری‌های احتمالی با سرویس‌هایی مانند موساد مشخص می‌شود. این طرح به‌گونه‌ای تدوین شده که برخوردها با این موارد سریع‌تر، دقیق‌تر و قاطع‌تر انجام شود.

نایب‌رئیس کمیسیون اصل ۹۰ در پایان اظهار کرد: قوه قضائیه باید فوراً به موضوع ورود کند. افرادی را که مرتکب چنین جرائم ناخوشودنی شده‌اند شناسایی، محاکمه و احکام لازم را به‌سرعت صادر و اجرا کند.

مهاجرانی: ۷ دهک کالا، برگ دریافت می‌کنند

سخنگوی دولت روز گذشته ابعاد جدیدی از طرح کالا، برگ را بازگو کرد.

فاطمه مهاجرانی افزود: سیاست دولت بر این است که حتماً همان ۷ دهک کالا، برگ دریافت کنند. آن‌هاالله بقیه دهک‌هایی که دریافت نکرده‌اند هم دریافت خواهند کرد ولی طبیعتاً با توجه به اولویت‌های بودجه‌ای که الا‌ن دولت در دستور کار دارد به آنها هم به نوبت پرداخت خواهد شد. وی افزود: برای دهک‌های اول تا سوم رقم ۵۰۰ هزار تومان به ازای هر فرد خانوار برای خرید ۱۱ قلم کالای اساسی در نظر گرفته شده و حدود ۲۸ میلیون نفر را پوشش داده است.

رقم عجیب بدهی جاری ۲ خودروساز بزرگ اعلام شد

یک عضو انجمن قطعه‌سازان همگن استان تهران مجموع بدهی جاری ۲ خودروساز بزرگ را ۵۳۰ هزار میلیارد تومان اعلام کرد.

کاظم جلالی، عضو انجمن قطعه‌سازان همگن استان تهران مجموع بدهی جاری ۲ خودروساز بزرگ را ۵۳۰ هزار میلیارد تومان اعلام کرد.

وی در تشریح آخرین میزان مطالبات قطعه‌سازان از ۲ خودروساز بزرگ اظهار داشت: مطالبات تعیین‌تکلیف‌نشده قطعه‌سازان ۱۳۰ همت، مطالبات سررسید گذشته ۵۰ همت و آینده‌فروشی خودروسازان از جمله قرارداد ۳جانبه، خرید دین، اوراق گام و... به ۱۰۰ همت رسیده است.

این عضو انجمن قطعه‌سازان همگن استان تهران زیان انباشته ۲ خودروساز بزرگ را ۲۸۰ همت عنوان و بیان کرد: برآورد شکاف قیمتی خودرو در بازار و کارخانه نیز ۶۰۰ هزار میلیارد تومان و مجموع بدهی جاری ۲ خودروساز بزرگ به ۵۳۰ هزار میلیارد تومان رسیده است.

تاب‌آوری در برابر جهش ۵۰درصدی مصرف بنزین

سخنگوی صنف جایگاهداران سوخت کشور از افزایش بیش از ۵۰ درصدی میانگین شدت مصرف بنزین در جنگ ۱۲ روزه خبر داد و گفت: این تاب‌آوری در توزیع سوخت موضوعی بسیار سخت و پرچالش است اما عرضه سوخت هیچ‌گاه متوقف نشد و شبکه عرضه در این شرایط بحرانی پایدار بود.

رضا نواز در گفت‌وگویی که با سایت اطلاع‌رسانی وزارت نفت داشت، با بیان اینکه افزایش حجم ذخایر سوخت و ماندگاری در مخازن اولویت اصلی برای مدیریت بحران در مواقع حساس مانند جنگ ۱۲ روزه ایران و اسرائیل است، اظهار کرد: با آغاز حمله رژیم صهیونی به کشور، بلافاصله کمیته‌های مدیریت بحران در همه استان‌های کشور تشکیل شد و رعایت اقدام‌های لازم برای پیشگیری؛ پیش از بحران، هنگام بحران و پس از بحران با مدیریت وزارت نفت و حمایت دستگاه‌های مختلف در دستور کار قرار گرفت. وی با اشاره به اینکه تمام تلاش ما در این جنگ ۱۲ روزه، ماندگاری و پایداری سوخت در همه مخازن جایگاه‌های عرضه سوخت و اطمینان به مردم در عرضه سوخت پایدار و بی‌وقفه بود، افزود: در برخی نقاط کشور به دلیل ترافیک، ارسال فرآورده با تأخیر همراه بود اما عرضه سوخت هیچ‌گاه متوقف نشد و شبکه عرضه در این شرایط بحرانی پایدار بود.

سخنگوی صنف جایگاهداران سوخت کشور در پایان یادآور شد: میانگین شدت مصرف بنزین در این ایام بیش از ۵۰ درصد افزایش داشت، به‌گونه‌ای که تنها در استان تهران مصرف سوخت به بیش از ۲ برابر مصرف کل کشور ترکیه رسیدید که این تاب‌آوری در توزیع سوخت کاری بسیار سخت و پرچالش است که با تلاش و مجاهدت تمام کارکنان در عرصه سوخت‌رسانی محقق شد.